

Uddannelses- og Forskningsministeriet
Kontoret for Jura og Internationale forhold
Att: kontorchef Ulf Melgaard

Fiolstræde 44, 1. th.
1171 København K
Tlf. 33 36 98 05
Fax 33 36 98 26
www.dkuni.dk

24. marts 2017

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af universitetsloven (bedre rammer for ledelse)

Danske Universiteter takker for ovennævnte udkast, som er modtaget i høring fra Uddannelses- og Forskningsministeriet den 24. februar 2017.

Udkastet har været sendt i høring hos universiteterne.

Danske Universiteter vil gerne kvittere for, at ministeren har imødekommet nogle af de elementer, der er indeholdt i det fælles forslag, som Danske Universiteter fremsendte i januar 2017. Men det foreliggende udkast til lovforslag giver anledning til en række basale kritikpunkter fra universiteterne.

Det skal indledningsvist bemærkes, at det ikke står universiteterne klart, hvilket problem lovforslaget skal søge at løse. Uddannelses – og Forskningsministeriets konkrete overvejelser er således ikke tydeliggjort med lovforslaget eller processen ledende hertil.

I det fælles forslag som Danske Universiteter fremsendte i januar 2017 var udgangspunktet, at de grundlæggende forudsætninger fra universitetsloven fortsat er fundamentet for universitetets virke, og at universiteterne er selvejende institutioner med udstrakt autonomi, frihed og (politisk) uafhængige bestyrelser.

Det er universiteternes utvetydige indstilling, at der ikke må kunne sættes spørgsmålstegn ved universiteternes uafhængighed, som er baseret på en århundrede lang dansk og europæisk tradition, der er kodificeret i Magna Charta Universitatum 1988, som bl.a. Bologna Deklarationen fra 1999 henviser til, og som Danmark er medunderskriver af.

Det er afgørende at understrege, at den samfundsinteresse, som universitetsbestyrelserne skal varetage, alene skal reguleres via den gældende lovgivning og ikke gennem politisk udvælgelse af bestyrelsesmedlemmer eller bestyrelsesformænd.

Lovforslaget bryder med disse grundlæggende principper, og er et opgør med de politisk uafhængige universitetsbestyrelser og med forskningsfriheden. Det er et afgørende brud på armslængdeprincippet, at ministeriet bliver dybt involveret i indstillings- og udpegningsprocessen, som det fremgår i lovforslaget.

Der kan endvidere stilles spørgsmålstejn ved, hvorledes man sikrer den helt nødvendige legitimitet i beslutningerne, hvis flertallet af bestyrelsesmedlemmerne henter deres autoritet og interessevaretagelse i et ministerium.

En tæt politisk styring vil desuden gøre det svært for universiteterne at rekruttere de bedst egnede til universitetets bestyrelse. Universiteterne er afhængige af at kunne rekruttere de allerbedste personer fra institutionens brede interessentkreds. Det er tvivlsomt, at disse personer vil bruge deres tid på universitetsledelse, hvis der stilles spørgsmålstejn ved bestyrelsernes politiske uafhængighed.

Endelig er den meget bureaukratiske udpegningsproces, der er beskrevet, vanskelig at gennemskue og i direkte modstrid med regeringsgrundlagets målsætning om afbureaukratisering.

Hermed følger en konkretisering af de punkter i lovforslaget, som universiteterne er kritiske overfor samt en række forslag:

Udpegningsorganet

I lovforslaget lægges der op til, at ministeren udpeger formanden for udpegningsorganet efter åbent opslag. Det er universiteternes klare indstilling, at formanden for udpegningsorganet ikke skal udpeges af ministeren, men skal vælges af udpegningsorganet af sin midte. Dette vil modsat den foreslåede model i lovforslaget fastholde armslængde til ministeren.

Hvert universitet skal med udkastet til lovforslaget i praksis have sit eget udpegningsorgan, og det kan derfor med fordel præciseres, at ingen kan være formand for flere universiteters udpegningsorganer samtidigt, og at et medlem af et universitets udpegningsorgan ikke på samme tid kan være medlem af andre universiteters udpegningsorganer.

For at medlemmerne af udpegningsorganet kan have kendskab til, hvilke kompetencer der er nødvendige blandt de eksterne medlemmer af universitetets bestyrelse, skal det fremgå af lovforslaget, at der skal være en løbende kontakt mellem udpegningsorganet og universitetet.

Indstillingsorganet

Det er universiteternes klare holdning, at indstillingsorganet skal afspejle universiteternes sammensætning. Det er derfor stærkt kritisabelt, at der med det fremsatte lovforslag alene enten kan indgå en medarbejderrepræsentant *eller* en repræsentant for de studerende i indstillingsorganet. Dem, der er tættest på universitetets hverdag, risikerer således at blive koblet af.

Forslaget er i strid med universitetslovens bestemmelser om medbestemmelse og medinddragelse, som blev tydeliggjort af et bredt politisk flertal ved revision af universitetsloven i 2011. Det foreslås, at antallet af interne universitetsmedlemmer

øges, således at både de studerende, medarbejderrepræsentanterne for det videnskabelige personale og fra det teknisk/administrative personale er repræsenteret i indstillingsorganet.

I lovforslaget lægges der op til, at Uddannelses- og Forskningsministeriet skal være repræsenteret i Indstillingsorganet. Dette strider grundlæggende mod armslængdeprincippet og universiteternes autonomi, og det kan skabe en u hensigtsmæssig dobbeltrolle i forhold til bl.a. tilsyn. At ministeriet er repræsenteret i indstillingsorganet kan endvidere betragtes som et udtryk for manglende tillid fra ministeriets side.

Universiteterne finder det ligeledes u hensigtsmæssigt, at udpegningsorganet skal have ret til at udpege medlemmer til indstillingsorganet. Det vil kunne skabe tvivl om, hvorvidt de indstillede medlemmer i så fald vil have en særlig viden om, hvilke kandidater udpegningsudvalget ønsker udpeget. Det vil af samme grund skabe en u hensigtsmæssig cirkularitet i udpegningen, der igen kan opfattes som et brud på armslængdeprincippet.

Det skal fremgå af lovforslaget, at ingen kan være medlem af flere indstillingsorganer på samme tid.

Universiteterne foreslår, at det fremgår af lovforslaget, at indstillingsorganet kan vælge at genindstille et eksternt medlem og/eller bestyrelsesformanden til en yderligere fireårig periode. Det skal desuden være muligt for indstillingsorganet at indstille et siddende eksternt medlem af bestyrelsen til bestyrelsesformandsposten. Med denne foreslåede ændring vil det være muligt at skabe kontinuitet i bestyrelsernes arbejde.

Udpegningsorganet

Danske Universiteter er modstander af, at bestyrelsesformanden udpeges af udpegningsorganet. Bestyrelsesformanden skal vælges af bestyrelsens midte. Det giver bestyrelsesformanden legitimitet, at bestyrelsen konstituerer sig selv og vælger formanden af sin midte. Valget af formand kan derefter forelægges ministeren til godkendelse.

Såfremt ovenstående ikke imødekommes foreslås følgende:

- at udpegningsorganet ved indstilling af en ny bestyrelsesformand, udpeger en formand for indstillingsorganet. En sådan formand skal vælges blandt de eksterne medlemmer af bestyrelsen for at sikre et kendskab til universitetet og til bestyrelsens daglige arbejde.
- at det fremgår af lovforslaget, at hvis ministeren ikke ønsker at godkende den kandidat til bestyrelsesformandsposten som udpegningsorganet har indstillet, skal udpegningsorganet indstille en ny kandidat.
- at det fremgår af lovforslaget, at udpegningsorganet skal udpege en bestyrelsesformand og medlemmer af bestyrelsen på baggrund af de forslag, der kommer fra indstillingsorganet. Hvis udpegningsorganet ikke ønsker at udpege fra de indstillede kandidater, skal indstillingsorganet have mulighed for at indstille nye kandidater.

Strategiske rammekontrakter

Danske Universiteter er positiv overfor, at de nuværende udviklingskontrakter foreslås erstattet af strategiske rammekontrakter, hvor den nuværende sondring mellem pligtige og selvvalgte mål ophæves.

Da det ikke er nærmere beskrevet, hvordan de strategiske rammekontrakter skal udformes, forudsættes det, at kontraktens indhold fastlægges ved en forhandling mellem det enkelte universitet og ministeriet. Af samme grund vil det være problematisk, hvis rektor som universitetets øverste daglige leder kobles af forhandlingsprocessen mv. Det skal derfor eksplicit fremgå, at rektor deltager sammen med bestyrelsesformanden i dialog og forhandlinger vedrørende universitetets strategiske rammekontrakter.

Dialog

Den gode og løbende dialog mellem universiteterne og ministeren er afgørende, og en styrkelse af dialogen mellem rektor, bestyrelsen, dennes formand og ministeriet er relevant. Der skal derfor fortsat være ad hoc møder mellem ministeren og rektorerne, og det skal være sådan, at rektorerne – i hvert fald repræsenteret af formandskabet for rektorkollegiet – er med til de to årlige møder mellem bestyrelsesformændene og ministeren. Sker dette ikke, skabes der en ubalance og en lovbestemt orkesteret proces uden transparens, hvor rektor de facto afkobles.

Afslutningsvis har Danske Universiteter noteret ministerens udmelding om, at der med forbedringer af de ledelsesmæssige rammer følger et mindre behov for central detailregulering af universiteterne. Det er Danske Universiteter enig i, og ser frem til en konstruktiv dialog i den sammenhæng.

Med venlig hilsen

Anders Overgaard Bjarklev
Rektor på Danmarks Tekniske
Universitet og på vegne af Rektorkollegiet under Danske Universiteter

Nils Strandberg Pedersen
Bestyrelsesformand på Københavns
Universitet og på vegne af Formandskollegiet under Danske Universiteter